

Ә зһһн
çһһһ

Роза Мардахаева-Данилова
Roza Mardaxajeva-Danilova

Qәtlәmәlә-gyндәlә Гьәтлемеһе-гуьндеһе

Центр «Sholumi» выражает благодарность Международному благотворительному Фонду СТМЭГИ за содействие в подготовке к изданию этой книги.

Роза Мардахаева-Данилова / Гъэтлемеле-гуьндеде.
Roza Mardaxajeva-Danilova / Qətləmələ-gyndələ.
Овосуней уруси э зугьун жугьури / Ovosunəj urusi ə zuhun çuhuri.

Роза Мардахаева-Данилова,
член Союза Писателей Израиля,
участница чата «Zuhun Dədəji».
Перевод в стихах русской народной сказки «Колобок»
на язык горских евреев джуури.
Редактор: Геннадий Богданов.
Вёрстка: Шауль Симан-Тов.
Иллюстрации взяты из Интернета, автор не указан.

Russian fairy tale: “Kolobok”
Translation into Juhuri: Roza Mardakhayeva-Danilova.
Editor: Gennady Bogdanov.
Make-up: Shaul Siman-Tov.

האגדה הרוסית "קולובוק"
תרגום לגיוהורית: רוזה מרדכייב-דנילוב.
עורך: גנאדי בוגדאנוב.
עימוד: שאול סימן טוב.

© מרכז יוצאי אורבייג'ן "אזיז"

© Центр «Sholumi» / Israel, 2020. ISBN 978-965-92805-7-5

Роза Мардахаева-Данилова
Roza Mardaxajeva-Danilova

ГЪЭТЛЕМЕЛЕ-ГУЪНДЕЛЕ

Овосуней уруси э зугьун жугьури

Qətləmələ-gyndələ

Ovosunəj urusi ə zuhun çuhuri

Center for the preservation and development of national traditions,
the identity of the language, cultural and historical heritage of Mountain Jews.

מרכז יוצאי אזורבייג'ן "אזיז"

2020

Дорогие друзья!

«Колобок» – очередная книга серии переведённых на джуури произведений для детей, подготовленной Центром сохранения и развития национальных традиций, самобытности языка, культурного и исторического наследия горских евреев «Sholumi». Автором перевода русской народной сказки является прекрасный знаток языка Роза Мардахаева-Данилова. Центр «Sholumi» продолжает традицию, начатую в 1930-х гг., когда появились первые книги советских писателей на джуури, именно на латинице. Тот факт, что сегодня большинство горских евреев проживают в странах, где латиница является алфавитом государственного языка или широко используется, является подтверждением правильности данного решения. Однако, учитывая пожелание автора и отдавая дань традиции, составители продублировали текст на дагестанской кириллице.

Алфавит языка джуури

A a a	B b б	C c ч	Ç ç * ¹	D d д	E e э
Ə ə * ²	F f ф	G g г	Q q * ³	H h * ⁴	Н н * ⁵
Ӣ ӥ * ⁶	I i и	J j й	K k к	L l л	M m м
N n н	O o о	P p п	R r р	S s с	Ş ş ш
T t т	U u у	V v в	Y y * ⁷	X x х	Z z з

Звёздочкой отмечены буквы, передающие отсутствующие в русском языке звуки:

*¹ **Ѕ ѕ** – слитые воедино звуки [д] и [ж].

*² **Ә ә** – открытый звук между [э] и [а], аналог английского звука [æ].

*³ **Q q** – гортанный звук более глубокого образования по сравнению с русским [г].

*⁴ **Н н** – напоминает [г] в украинском языке

*⁵ **Н н** – менее хриплый звук [х] глубокого образования.

*⁶ **Ң ң** – звук образуется путём прохода воздуха через сжатые мышцы гортани.

*⁷ **Ү у** – звук, который передаёт эта буква, передаётся буквой «ю» в слове «тюль».

Dear friends!

“Kolobok” is the third book in a series of stories for children translated into Juhuri, published by the Center for the preservation and development of national traditions, the identity of the language, cultural and historical heritage of Mountain Jews “Sholumi”. The translation of the famous Russian fairy tale was made by Roza Mardakhayeva-Danilova, the language expert. “Sholumi” center decided to keep the tradition started in 1930s, and to publish the book series in Latin alphabetical system. The fact that today most mountain Jews live in countries where the Latin alphabet is the alphabet of the official language or is widely used is a confirmation of the correctness of this decision. However, taking into account the author’s wishes and paying tribute to the tradition, the editors added the text in the Dagestan Cyrillic alphabet.

Juhuri alphabet

A a [a]	B b b	C c ch	Ç ç j	D d d	E e e
Ə ə [æ]	F f f	G g g	Q q gh	H h h	Ĥ ĥ * ¹
Ħ ħ * ²	I i i	J j [j]	K k k	L l l	M m m
N n n	O o o	P p p	R r r	S s s	Ş ş sh
T t t	U u u	V v v	Y y * ³	X x kh	Z z z

An asterisk marks letters that transmit sounds that are absent in English or it is impossible to convey them by English letters:

*¹ **H h** – similar to the English [h], but it is much "raspier".

*² **H h** – a guttural [a] sound produced from the back of the throat.

*³ **Y y** – like [u] in the word "juice".

יש הגאים שאינם קיימים בעברית המודרנית.

$\text{ə } \Theta *^1$ – התנועה זו קיימת גם באנגלית ובתעתיק
נכתבת [æ].

$\text{q } \mathbf{Q} *^2$ – הצליל זה נקרא כמו "ג" או "ק" בערבית או
"ק" מגורגרת.

$\text{h } \mathbf{H} *^3$ – אות גרונית, נשמעת כ"ח" בנוסח מזרחי.

$\text{h } \mathbf{H} *^4$ – אות גרונית, נהגית דרך הוצאת אוויר תוך
יצירת חסימה בעומק הלוע.

$\text{y } \mathbf{Y} *^5$ – התנועה זו דומה ל"י" באזרבייג'אנית או "י"י"
בגרמנית.

חברים יקרים!

"קולובוק" הוא ספר שלישי בסדרת הספרים לילדים שהוצאה לאור על ידי המרכז לשימור ופיתוח מסורות לאומיות, זהות השפה, תרבותם ומורשתם ההיסטורית של יהודים יוצאי הקווקז "Sholumi". את האגדה המפורסמת הזאת תירגמה רוזה מרדכייב-דנילוב המומחה בתחום השפה הג'והורית. המרכז "Sholumi" החליט לשמור את המסורת שהתחילה בשנות ה-1930 ולפרסם ספרים באותיות לטיניות. העובדה שרוב היהודים יוצאי הקווקז מתגוררים במדינות שבהם תושבים משתמשים באלפבית לטיני בחופשיות מעיד שההחלטה הזו נכונה. עם זאת, בהתחשב ברצונותיו של המחבר ובכבוד למסורת, העורכים הוסיפו את הטקסט באלף-בית הקירילי של דגסטאן.

אלפבית לשפה הג'והורית

A a ǣ	B b ב	C c צ'	Ç ç ג'	D d ד	E e ǣ
Ə ə * ¹	F f פ	G g ג	Q q * ²	H h ה	Ĥ ĥ * ³
Ħ ħ * ⁴	I i אי	J j י	K k כ	L l ל	M m מ
N n נ	O o אױ	P p פ	R r ר	S s ס	Ş ş שׁ
T t ט	U u אױ	V v ב	Y y * ⁵	X x כ, ח	Z z ז

ALPHABETICAL SYSTEMS DJUURI
 JUHURI ALPHABETICAL SYSTEMS
 אלפביתים של ג'והורי

Латиница Latin לטיני	Кириллица (дагестанская) Cyrillic (Dagestan) קירילי (דגסטאן)	Кириллица (азербайджанская) Cyrillic (Azerbaijan) קירילי (אזרבייג'ן)	Иврит Hebrew עברית
A a	А а	А а	א
B b	Б б	Б б	ב
C c	Ҹ Ҹ	Ҹ Ҹ	ג'
Ç ç	Ж ж	Ҹ Ҹ	ז'
D d	Д д	Д д	ד
E e	Е е, Э э	Е е	אי
Ə ə	Е е, Э э	Ə ə	א
F f	Ф ф	Ф ф	פ
G g	Г г	К к	ג
Q q	Гь, гь	Г г	ק
H h	Гь, гь	Н н	ה
Н н	Хь, хь	Н н	ח

Ц ц	ГГ, гГ	Ц ц	צ
І і	И и	И и	י
Ј ј	Й й	Ј ј	י
К к	К к	К к	כ
Л л	Л л	Л л	ל
М м	М м	М м	מ
Н н	Н н	Н н	נ
О о	О о	О о	א
Р р	П п	П п	פ
Р р	Р р	Р р	ר
С с	С с	С с	ס
Ş ş	Ш ш	Ш ш	ש
Т т	Т т	Т т	ת
U u	У у	У у	א
V v	В в	В в	ב
Y y	Уь, уь	Y Y	א
X x	Х х	Х х	ח
Z z	З з	З з	ז

Бири-небири э е дигъле
Пире мерд ве пире зенле
Хосдени мерд эз кафтерле:
«Буржун эри ме гъэтлеме».

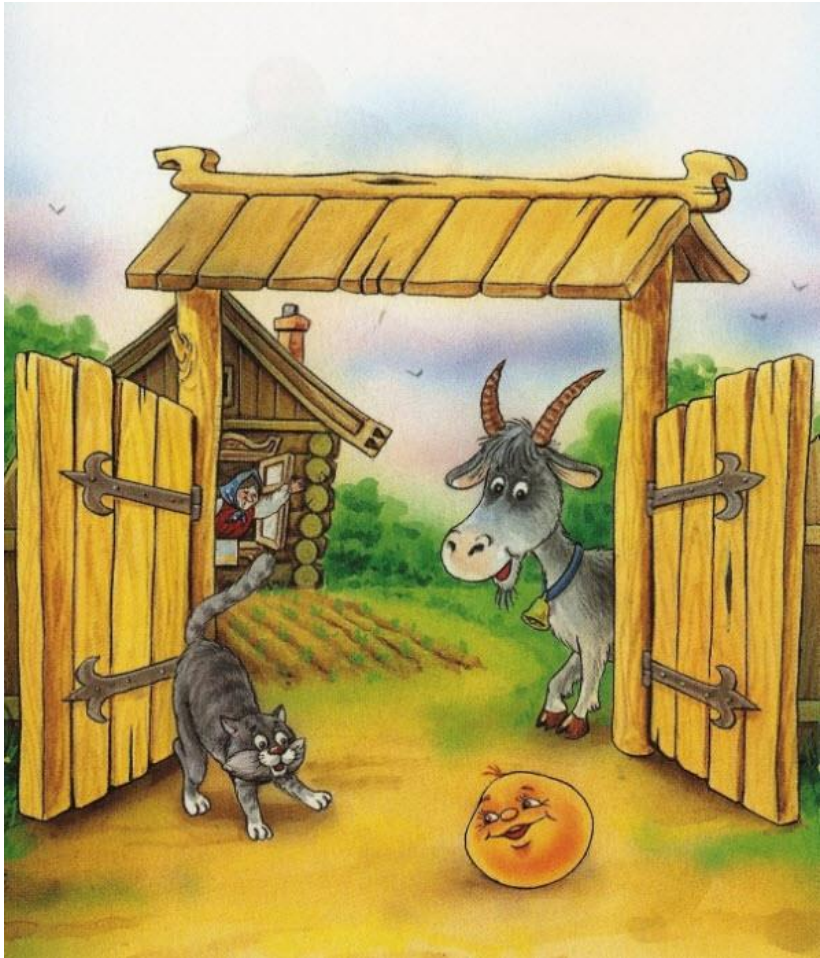
– Эз чуй буржунум уре?
Тузиш неде э тештле.
– Кон тештгьоре хорусде,
Э парево рафле жусде
Миофи туь гӀордлере. –
Буйругь норе гъужеле¹.

Келе зен фегьм сохте,
Кон тештгьоре хорусде,
Рафгьоре парле зере,
Дуй муьшт гӀорде вечире.

Biri-nəbiri ə jə dihlə
Pirə mərd və pirə zələ
Xosdəni mərd əz kaftərlə:
“Burçun əri mə qətləmə”.

– Əz cı burçunum urə?
Tuziş nədə ə təştlə.
– Kon təşthorə xorusdə,
Ə parəvo rəflə çusdə.
Miofi ty hərdlərə. –
Bujruq norə quçələ¹.

Kələ zən fəhm soxdə,
Kon təşthorə xorusdə,
Rəfhorə parlə zərə,
Dy muşt hərdə vəcirə.

Э ширево хэми воюрд,
Е чуйкле гуьндеде гуьрд,
Гьэтлемеде вобуржунд.
Э пенжере но уре,
Инжигьирле² вор доре.

Ə şirəvo xəmi vojurd,
Jə cyklə gyndələ gyrd,
Qətləmərə voburçund.
Ə pənçərə no urə,
Inçiqirlə² vor dorə.

Суфганле³ дегешд-дегешд,
Бирден эз пенжере жесд.
Эз сер тэхт бисдо додов
Гилгез э хори гилов,
Э дер эн хуне лой до,
Эз унжо э сер сиро,
Э хьэёт, э дур-дурго...

Sufganlə³ dəgəşd-dəgəşd,
Birdən əz pənçərə çəsd.
Əz sər təxt bisdo dodov
Gilgəz ə xori gilov,
Ə dər ən xunə loj do,
Əz unço ə sər siro
Ə həjot, ə dur-durho...

Додов-видов⁴ суфганле,
Гъэтлемеле-суьртмеле
Э рачею – довшонле:
– Гъэтлеме-гъэтлемеле,
Хьозурум туьре эй хурде.
– Мэху мере, довшонле,
Михунум эй ту мэгИниле.

Ме гъэтлемеле-суфганле,
Гъирмизи эн ме ёнле.
Эз кон тештгьо хорусде
Эз рафле офд оморем.
Э гъэймогъэво воюрде
Инжигъирле вор дорем.
Ме эз келебебе вирихдем,
Ме эз келедеде вирихдем,
Эз туь, довшонле,
гъелбет мивирихуьм.

Dodov-vidov⁴ sufganlə,
Qətləmələ-syrtmələ
Ə racəju – dovşonlə:
– Qətləmə-qətləmələ,
Hozurum tyrə əj xurdə.
– Məxu mərə, dovşonlə,
Mixunum əj ty məhnilə.

Mə qətləmələ-sufganlə,
Qirmizi ən mə jonlə
Əz kon təştho xorusdə
Əz raflə ofd omorəm.
Ə qəjmoqəvo vojurdə
Inçiqirlə vor dorəm.
Mə əz kələbəbə virixdəm,
Mə əz kələdədə virixdəm,
Əz ty, dovşonlə,
həlbət mivirixym.

Гули-гулие суфганле,
Гъэтлемеле-суьртмеле,
Вохурд э ю е хуьрсле:
– Эдем туьре фуберде.

– Туь, хуьрсле-шефтепойле,
Месох эз ме хьэплеме⁵.
Ме гиргинее-суфганле,
Гъирмизи эн ме ёнле.
Эз кон тештгьо хорусде,
Э гъэймогъэво воюрде,
Эз рафгьо офд оморем.
Инжигъирле вор дорем.
Ме эз келебебе вирихдем,
Ме эз келедеде вирихдем,
Эз довшонлеш вирихдем,
Эз туь, хуьрсле,
гъелбет мивирихуьм.

Guli-gulijə sufganlə,
Qətləmələ-syrtmələ,
Voxurd ə ju jə xyrslə:
– Ədəm tyrə fubərdə.

– Ту, хырслə-şəftəpojlə,
Məsox əz mə həpləmə⁵.
Mə girginəjə-sufganlə,
Qirmizi ən mə jonlə.
Əz kon təştəho xorusdə,
Əz rafho ofd omorəm.
Ə qəjmoqəvo vojurdə,
Inçiqirlə vor dorəm.
Mə əz kələbəbə virixdəm,
Mə əz kələdədə virixdəm,
Əz dovşonləş virixdəm,
Əz ty, xyrslə,
həlbət mivirixym.

Додов-видов суфганле,
Гули-гули гиргинеле,
Омо вохурд е гуьргле:
– Мифуберуьм туьре ме.

– Езугьбери сох э ме,
Мэху мере туь, гуьргле,
Шинов мэгИнилеймере:
Ме гиргинее-суфганле
Гьирмизи эн ме ёнле.
Эз кон тештгьо хорусде,
Эз рафгьо офд оморем.
Э гьэймогьэво воюрде,
Инжигьирле вор дорем.
Ме эз келебебе вирихдем,
Ме эз келедеде вирихдем,
Эз довшонлеш вирихдем,
Ме эз хуьрсиш вирихдем,
Туьш, гуьргьле,
кини эй ме?

Dodov-vidov sufganlə,
Guli-guli girginələ,
Omo voxurd jə gyrglə:
– Mifubərym tyrə mə.

– Jəzuqbəri sox ə mə,
Məxu mərə ty, gyrglə,
Şinov məhniləjmərə:
Mə girginəjə-sufganlə
Qirmizi ən ən mə jonlə.
Əz kon təştəho xorusdə,
Əz rafho ofd omorəm.
Ə qəjmoqəvo vojurdə,
İnçiqirlə vor dorəm.
Mə əz kələbəbə virixdəm,
Mə əz kələdədə virixdəm,
Əz dovşonləş virixdəm,
Mə əz xürsiş virixdəm,
Tuş, gyrglə,
kini əj mə?

Додов-видов суфганле,
Гули-гули гиргинеле^б,
Вохурд э ю е туьлки.
– Гъэтлемеле-суфганле,
Эже гъечи рэхъ гуьрде?
– Эдем эри ме жегъисде.
– Гъэтлемеле,
хун эри ме мэгӀниле.

Гъэтлемеле хунд мэгӀни:
– Ме гиргинее-суфганле,
Гъирмизи эн ме ёнле.
Эз кон тештгъо хорусде,
Эз рафгъо офд оморем.
Э гъэймогъэво воюрде,
Инжигъирле вор дорем.
Ме эз келебебе вирихдем,
Ме эз келедеде вирихдем,
Эз довшонлеш вирихдем,
Ме эз хуьрсиш вирихдем,
Ме эз гуьргиш вирихдем,
Эз туьш, туьлки,
гъелбет мивирихуьм.

Dodov-vidov sufganlə,
Guli-guli girginələ^б,
Voxurd ə ju jə tylki.
– Qətləmələ-sufganlə,
Əçə həci rəh gyardə?
– Ədəm əri mə çəhisdə.
– Qətləmələ,
xun əri mə məhnilə.

Qətləmələ xund məhni:
– Mə girginəjə-sufganlə,
Qirmizi ən ən mə jonlə.
Əz kon təsthə xorusdə,
Əz rafho ofd omorəm.
Ə qəjmoqəvo vojurdə,
Inçiqirlə vor dorəm.
Mə əz kələbəbə virixdəm,
Mə əz kələdədə virixdəm,
Əz dovşonləş virixdəm,
Mə əz xyrşiş virixdəm,
Mə əz gyrgiş virixdəm,
Əz tyş, tylki,
həlbət mivirixym.

– Гьэтлемеле-суфганле,
МэгИнилейтуь лап хубле,
Гушлегьойме гьисд карле. –
Гуфди туьльки эз гьэтлеме.
– Э сер винилейме нуьш,
Хун эри ме жирей эн гуш.

Гьэтлемеле дир небире,
Э сер вини туьлки нуьшде
Гене хунд э у мэгИнире:

– Ме гиргинее-суфганле
Гьирмизи эн ме ёнле.
Эз кон тештгьо хорусде,
Эз рафгьо офд оморем.
Э гьэймогьэво воюрде,
Инжигьирле вор дорем.
Ме эз келебебе вирихдем,
Ме эз келедеде вирихдем,
Эз довшонлеш вирихдем,
Ме эз хуьрсиш вирихдем,
Ме эз гуьргиш вирихдем,
Эз туьш, туьлки,
гьелбет мивирихуьм.

– Qətləmələ-sufganlə,
Məhniləjty lap xublə,
Guşləhojmə hisd karlə. –
Gufdi tylki əz qətləmə.
– Ə sər viniləjmə nuş,
Xun əri mə çirəj ən guş.

Qətləmələ dir nəbirə,
Ə sər vini tylki nuşdə
Gənə xund ə u məhnirə:

– Mə girginəjə-sufganlə
Qirmizi ən ən mə jonlə.
Əz kon təştəho xorusdə,
Əz rafho ofd omorəm.
Ə qəjmoqəvo vojurdə,
Inçiqirlə vor dorəm.
Mə əz kələbəbə virixdəm,
Mə əz kələdədə virixdəm,
Əz dovşonləş virixdəm,
Mə əz xyrşiş virixdəm,
Mə əz gyrgiş virixdəm,
Əz tyş, tylki,
həlbət mivirixym.

Туьлки менэхьэфи сохде:
– Гьэтлемеле-суфганле,
Нуьш э сер эн зугьунле,
Хун ебойгеш мэґИниле.

Суфганле
 э сер зугьун нуьшди.
Ам – туьлки уре фуберди.
Бисто том овосуне
Хурде омо Гьэтлеме.

МэґИною нори месел:
Бовор месох э лов гьэсел.

Tylki mənəḥəfi soxdə:
– Qətləmələ-sufganlə,
Nyş ə sər ən zuhunlə,
Xun jəbojgəş məḥnilə.

Sufganlə
 ə sər zuhun nyşdi.
Am – tylki urə fubərđi.
Bisdo tom ovosunə
Xurdə omo Qətləmə.

Məḥənoju nori məsəl:
Bovor məsox ə lov həsəl.

- ¹ гъуже // quçə – старик
- ² Инжигъирле // inçiqirlə – (1) немножко, (2) маленький.
- ³ Суфганле // sufğanlə – от ивр. «суфгания» (*пончик*)
- ⁴ Додов-видов // dodov-vidov – бегом, вприпрыжку.
- ⁵ Хьэплеме // ħəpləmə – лепёшка
- ⁶ Гиргинее // girginəjə – кругленький

- ¹ гъуже // quçə – an old man
- ² инжигъирле // inçiqirlə – very little
- ³ суфганле // sufğanlə – from Heb. “sufganiyah” (*donut*)
- ⁴ додов-видов // dodov-vidov – skipping, at a run
- ⁵ хьэплеме // ħəpləmə – cake
- ⁶ гиргинее // girginəjə – round

- ¹ гъуже // quçə – קשיש
- ² инжигъирле // inçiqirlə – קטנטן
- ³ суфганле // sufğanlə – "סופגניה"
- ⁴ додов-видов // dodov-vidov – בריצה
- ⁵ хьэплеме // ħəpləmə – פיתה
- ⁶ гиргинее // girginəjə – עגול

Нам будет интересно узнать Ваше мнение
и предложения:

sholumi@gmail.com

Roza Mardaxajeva-Danilova
Qətləmələ-gyndələ
Ovosunəj urusi ə zuhun çuhuri

Роза Мардахаева-Данилова
Гъэтлемеле-гуьндеде
Овосуней уруси э зугьун жугьури

Center for the preservation and development of national traditions,
the identity of the language, cultural and historical heritage
of Mountain Jews

ISBN 978-965-92805-7-5

© מרכז יוצאי אורבייג'ן "אדיז"

НЕ ДЛЯ ПРОДАЖИ!

Israel, 2020